

УДК 37.013.74(477+1-87)

О. І. ЛОКШИНА,

А. П. ДЖУРИЛО,

І. О. МАРІУЦ,

О. М. ШПАРИК

Інститут педагогіки НАПН України

**ПОРІВНЯЛЬНА ОСВІТА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ЗДОБУТКИ
І ПЕРСПЕКТИВИ ВІДДІЛУ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ**

У статті розкрито генезу порівняльної педагогіки в Європі, США, країнах східно-азійського регіону – Китаї, Японії, Тайвані, Гонконзі, Південній Кореї; охарактеризовано трансформації методології порівняльної педагогіки в умовах викликів глобалізації; на прикладі відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України розкрито історію становлення школи порівняльної педагогіки в Україні, представлено здобутки відділу, окреслено перспективи порівняльних досліджень в умовах глобалізаційних викликів та кардинального реформування національної освіти.

Ключові слова: порівняльна педагогіка, відділ порівняльної педагогіки, глобалізація.

**COMPARATIVE EDUCATION UNDER GLOBALIZATION:
ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS OF COMPARATIVE EDUCATION
DEPARTMENT OF INSTITUTE OF PEDAGOGY OF NAES OF UKRAINE**

In the articles the authors characterize the genesis of comparative education in Europe, the United States, countries of Eastern Asia region – China, Japan, Taiwan, Hong Kong, South Korea; analyze transformations of methodology of comparative

education under the challenges of globalization; highlight the history of comparative education school in Ukraine on the example of Comparative Education Department of Institute of Pedagogy of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, present the achievements of the Department, outline prospects of comparative education studies in the context of globalization challenges and cardinal reforms of the national education.

Keywords: comparative education, Department of Comparative Education, globalization.

Глобалізація як багатовимірний феномен, розширюючи кордони, розвиваючи нові технології, руйнуючи традиції і догми, формує відкритий та взаємопов'язаний наднаціональний світ, у якому освіта набуває нових сенсів. В умовах трансформації ролі освіти трансформується і роль порівняльної педагогіки. Відомий компаративіст М. Брей у праці «Порівняльна педагогіка в еру глобалізації: еволюція, місії та ролі» з посиланням на колеґ-компаративістів Ф. Санза, М. Крослі і К. Уотсона, Н. Бурбулеса і К. Торреса, С. Марґінсона і М. Молліс та ін., розмірковуючи над новою місією порівняльної педагогіки, пише про актуалізацію її ролі – в умовах глобалізації зростає інтерес до зарубіжних освітніх теорій і практик, необхідність ознайомлення із світовими тенденціями розвитку освіти [4, 219]. Водночас вчений акцентує необхідність подальшого сутнісного розвитку порівняльної педагогіки, яка, як міждисциплінарна педагогічна наука особливо чутлива до суспільно-економічних трансформацій.

Проблемам методології порівняльної педагогіки, її становленню і розвитку у світовому та національному вимірах присвячено праці таких українських компаративістів, як А. Василюк, О. Заболотна, Н. Лавриченко, М. Лещенко, О. Локшина, О. Огієнко, Л. Пуховська, А. Сбруєва, І. Соколова, С. Сисоєва та ін. У різні роки в Україні видано низку навчальних посібників «Порівняльна педагогіка» авторства А. Сбруєвої (1999, 2005); І. Богданової,

Н. Дідусь, З. Курлянд, М. Ломонової, О. Цокур, Н. Шевченко, О. Яцій (2000); О. Галуса, Л. Шапошнікової (2004); А. Васюк, (2008); М. Чепіль (2014), посібник «Нариси з порівняльної педагогіки» авторства А. Василюк, К. Корсак, Н. Яковець (2002); хрестоматію «Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів», підготовлену авторським колективом – О. Заболотною, М. Красовицьким, Н. Лавриченко, О. Локшиною, О. Овчарук, О. Огієнко, Л. Пуховською, А. Сбруєвою, С. Сисієвою, І. Соколовою, І. Сташевською, Г. Степенко, І. Тараненко, С. Цюрою, Г. Щукою, упорядник – О. Локшина (2015), в яких розкривається мета, завдання, функції порівняльної педагогіки, характеризуються етапи її становлення, тенденції розвитку освіти у провідних країнах світу, освітні інновації [1, 2].

Сьогодні, в умовах європейської інтеграції України, під впливами глобалізації, яка інтенсифікує міжкультурну взаємодію, сприяє відкритості кордонів, спільності освітнього простору, важливим виглядає осмислення ролі національної порівняльної педагогіки, напрямів синхронізації її розвитку зі світовими науковими школами. **Метою статті** є огляд напрацювань й осмислення дослідницьких перспектив відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України крізь призму трансформацій цієї педагогічної науки в Європі, США та східно-азійських країнах.

Нерозривний зв'язок з соціальним контекстом завжди впливав на сутнісні характеристики порівняльної педагогіки – протягом короткого для розвитку науки часу порівняльна педагогіка пройшла шлях від пласких запозичень до багатовимірного аналізу на основі системного, культурологічного, синергетичного, прогностичного підходів.

Європейська історія порівняльної педагогіки, пише відомий німецький компаративіст В. Міттер (*Wolfgang Mitter*), розпочалася у Лондоні, коли британський дослідник Сер Майкл Ернест Седлер (*Sir Michael Ernest Sadler*) розробив концепцію досліджень освітніх систем та тенденцій їх розвитку на основі порівняння з системою освіти своєї країни [9, 87-90]. У праці «Наскільки

багато практичної цінності ми можемо отримати від вивчення зарубіжних систем освіти?» (1900 р.) М. Седлер запропонував два ключові положення педагогічної компаративістики:

– освіта нерозривно пов'язана з суспільством (державною системою, економікою, сім'єю, церквою). Відповідно, чинники, які впливають на розвиток суспільства, визначають напрями розвитку освіти. Тому, компаративний аналіз освітніх феноменів має проводитись на тлі соціальних факторів;

– практична користь від порівняльних досліджень систем освіти полягає в тому, що ми починаємо краще розуміти нашу власну систему освіти [1, 13].

Проте, як зазначає німецький педагог Ф. Хількер (Franz Hilker) у праці «Порівняльна педагогіка: вступ до її історії, теорії та практики» (1962 р.) аналіз становлення порівняльної педагогіки в Європі був би не повним без згадки про так званий «підготовчий» період порівняльно-педагогічних розвідок, якими було пронизане ХІХ ст. [8]. Мова йде про три підходи:

– *теоретичний підхід* М.-А. Жульєна Паризького (*Marc-Antoine Jullien*), який у праці «Нариси і попередні нотатки до дослідження з порівняльної педагогіки» (1817 р.) запропонував методологічні орієнтири проведення крос-культурних досліджень, сформулювавши мету, предмет, функції та методи порівняльно-педагогічних досліджень, визначив базову одиницю компаративного аналізу – національну систему освіти;

– *політико-зорієнтований підхід*, що базувався на звітах так званих «освітніх туристів», якими, як правило, були шкільні інспектори, які виїжджали за кордон для вивчення відповідної документації зарубіжних країн, ведення перемовин з представниками міністерств освіти та ВНЗ, адміністраторами або директорами шкіл, вчителями тощо, з метою надання експертної підтримки у проведенні освітніх реформ у їхній рідній країні;

– *філософський підхід* В. Дільтея (*Wilhelm Dilthey*), що став результатом його роздумів про порівняння освітніх систем на основі історичних досліджень та застосування метода герменевтичної інтерпретації.

Сучасний період порівняльної педагогіки у Європі нерозривно пов'язаний з діяльністю Товариства порівняльної педагогіки в Європі (*Comparative Education Society in Europe, CESE*), створеного у Лондоні в 1961 р., і яке є одним із співзасновників Всесвітньої ради товариств порівняльної педагогіки (*World Council of Comparative Education Societies, WCCES*) у 1970 р. (юридичне оформлення у 1986 р.) [6]. Мета Товариства полягає у сприянні діалогу між вченими у галузі освіти та інших дисциплін, освітянами-практиками; стимулюванні досліджень з порівняльної педагогіки та міжнародної освіти, активізації викладання порівняльної педагогіки як навчальної дисципліни у ВНЗ; поширенні результатів порівняльних досліджень; зацікавленні наукової спільноти використовувати методи порівняльної педагогіки у своїх дослідженнях; інтенсифікації мобільності педагогів-компаративістів та освітян; співробітництві з іншими товариствами порівняльної педагогіки по всьому світу.

Витоки порівняльно-педагогічних ідей у США асоціюються з університетськими професорами – П. Сендіфордом (Peter Sandiford) і П. Монро (Paul Monroe) – перший підручник під назвою «Порівняльна педагогіка. Дослідження освітніх систем шести сучасних націй», виданий у 1918 р. за редакцією П. Сендіфорда (Peter Sandiford), фокусувався на структурних елементах освітніх систем декількох промислово розвинутих країн у форматі порівняння країни з країною.

А. Кендл (Isaac Kandel) заклав підвалини потужної американської школи методології порівняльно-педагогічних досліджень, запропонувавши методологічні орієнтири, які стали базовими не лише у США, а й у всьому світі. У працях «Порівняльна освіта» (1933 р.) та «Нова ера в освіті: порівняльні дослідження» (1954 р.) вчений наголошує на важливості врахування широкого соціального контексту, в якому розвивається освітня система, що є предметом розгляду компаративіста. Тому, метою порівняльної педагогіки має бути

порівняння різниць між різними системами та причин, які їх зумовлюють [1, 15].

Ґрунтовний внесок у розвиток методології порівняльної педагогіки зробив всесвітньо відомий американський вчений, професор Колумбійського університету Дж. Бірідей, який, зокрема, у праці «Компаративні методи в освіті» (1964 р.) запропонував метод системного країнознавства, наполягав на індуктивному підході, який передбачав: опис освітніх систем; аналіз впливу соціально-економічного контексту на їх розвиток; порівняння між собою даних, що характеризують кожну країну для виведення узагальнень [2].

Значний доробок у розвиток методології порівняльних досліджень зробили американці Г. Ноа (Harold Noah) і М. Екстейн (Max Eckstein, які у працях «Про порівняльну педагогіка як науку» (1969 р.) і «Наукові дослідження у царині порівняльної педагогіки» (1969 р.) проголошують важливість емпіричних та кількісних методів [2].

Актуальність порівняльно-педагогічних досліджень у США засвідчує існування з 1956 р. Товариства порівняльної педагогіки та міжнародної освіти, метою якого є сприяння міжнародному порозумінню, фундаментальним науковим дослідженням, навчальним досягненням та соціальному розвитку завдяки аналізу педагогічних ідей, систем та реалій різних країн [7, 9–24]. Товариство є членом-засновником Всесвітньої ради товариств порівняльної педагогіки (*WCCES*). Сьогодні діяльність Товариства базується на міждисциплінарних інтересах та науковій експертизі педагогічних явищ в історичному, соціологічному, економічному, психологічному, антропологічному аспектах. Цьому сприяє періодичне видання – журнал *Comparative Education Review*, заснований у 1957 р.

Важливість кращого осмислення національних проблеми виховання і навчання в умовах багатонаціонального соціуму, підвищення ефективності вітчизняних освітніх інститутів, визначення місця національної освіти у

світовому освітньому просторі під впливом глобалізації актуалізує роль порівняльної педагогіки у східно-азійському регіоні.

Слід зазначити, що порівняльна педагогіка є відносно молодою галуззю у складі педагогічної науки азійських країн. Систематичні дослідження освіти у порівняльній перспективі розпочалися лише у XIX ст. Після поразки Китаю у Першій опіумній війні у 1840 р. тогочасний уряд прийняв рішення зміцнити позиції країни задля відновлення незалежності, єдності, процвітання і стабільності, а освіта розглядалася як один з основних інструментів для досягнення цієї мети. Така мотивація стала поштовхом до вивчення освіти зарубіжжя. У 1883 р. на замовлення Уряду було підготовлено працю «Нові школи в семи країнах», яка містила аналіз європейської, американської і японської систем освіти.

На початку XX ст. відбулося поступове виокремлення порівняльної педагогіки у самостійну галузь наукового знання. У 1930-х рр. в Пекінському педагогічному (北京师范大学) та Чжуншанському (中山大学) університетах було започатковано курс з порівняльної педагогіки [5, 454].

Історичний розвиток порівняльної педагогіки на Тайвані відбувався дещо по-іншому у порівнянні зі своїм аналогом з материкової частини Китаю. У період, коли Тайвань був колонією Японії (1895-1945 рр.), на території країни було поширено японську освітню модель. Постколоніальний період (до кінця 1950-х рр.) був нестабільним і не сприяв академічному поступу. Проте подальше економічне процвітання Тайваню позитивно вплинуло на розвиток порівняльної педагогіки. Це сталося через розширення університетського сектору і заохочення зовнішніх зв'язків. Значні досягнення в історії цієї дисципліни чітко асоціюються з серединою 1970-х рр., а саме з заснування Тайваньського Товариства порівняльної педагогіки (Chinese Comparative Education Society – Taipei (CCES-T)), метою якого було проголошено вивчення сучасних освітніх систем у важливих країнах, для забезпечення стійкого

розвитку у галузі міжнародної освіти та академічного співробітництва, а також сприяння розвитку освіти на батьківщині.

Втім до кінця ХХ ст. основну увагу дослідників було зосереджено на системі освіти лише певної іноземної держави, а отже, такі дослідження не носили порівняльний характер. Як правило, «важливими країнами» розглядалися США, Великобританія, Японія, і дещо в меншій мірі, Росія, Німеччина та Франція. Останнє десятиліття значний інтерес приділяється освіті у сусідніх азійських країнах, що розвиваються. Зростає інтерес до КНР, відбувається наукове співробітництво та взаємний обмін інформацією [10, 240].

Суспільство Гонконгу завжди позиціонувало себе як міжнародна спільнота і мало зовнішню спрямованість з огляду на характер економічного розвитку і політичної історії. Тому спеціальні знання у галузі міжнародних порівняльних досліджень тут постійно розвивалися, навіть якщо у царині педагогічної компаративістики працювала обмежена кількість дослідників. Перший поступ цієї дисципліни на гонконгівській території задокументовано у 1939 р. у формі курсу з порівняльної педагогіки в Гонконгівському університеті (University of Hong Kong, 香港大學). У 1994 р. в Університеті було створено Центр порівняльно-педагогічних досліджень, директорами якого були та є всесвітньо відомі компаративісти – Б. Адамсон (Bob Adamson), М. Мейзон (Mark Mason), М. Брей (Mark Bray), чинний директор.

Ф. Танака (Fujimaro Tanaka), високопоставлений чиновник став першим, хто зробив ґрунтовне порівняльне дослідження у галузі освіти в Японії. Його праця під назвою «Ріджі Котей» (1873-75 pp.) містить звіти відвідувань таких країн, як США, Великобританія, Франція, Німеччина, Голландія, Бельгія, Швейцарія, Данія та Росія, в яких автор аналізує та порівнює основні характеристики освітніх систем цих країн. Дослідження було спрямовано на використання отриманих ідей і знань у японських адміністративних реформах.

Після поразки Японії у Другій світовій війні, окупації, денаціоналізації та демократизації країни, в академічних колах набуває популярності дослідження

освітніх систем інших країн, а порівняльна педагогіка формується в окрему галузь педагогічного знання і стає новою дисципліною в університетах [12, 256-257].

Порівняльна освіта як галузь наукового знання в Республіці Корея (Південна Корея) має відносно коротку історію – дослідження зарубіжних освітніх систем розпочалися відразу після звільнення корейських територій від японських окупантів у 1945 р. У 1953 р. на педагогічному факультеті в Йонсі (Yonsei University) було розроблено курс порівняльної педагогіки, який згодом поширено і на інші університети. Подальший розвиток порівняльної педагогіки в Кореї ознаменувався створенням у 1968 р. Корейського товариства порівняльної педагогіки (Korean Comparative Education Society (KCES)) [11, 269-270].

В Україні передумовою формування наукової школи порівняльної педагогіки стало створення у 1971 р. групи (пізніше – відділу) науково-педагогічної інформації при Українському науково-дослідному інституті педагогіки (пізніше – Інститут педагогіки НАПН України). Назва лабораторії (лабораторія науково-педагогічної інформації) відповідала її меті – інформувати педагогів про стан освіти в зарубіжних країнах крізь призму критики «буржуазної» педагогіки. Навіть в умовах ідеологічних рамок існування такого підрозділу було значним позитивом для української педагогіки та освіти. Серед науковців того періоду слід назвати Н. Абашкіну, Е. Бережну, Л. Булай, Г. Єгорова, Б. Мельниченка (який був незмінним керівником лабораторії науково-педагогічної інформації до моменту її перетворення на лабораторію порівняльної педагогіки у 1991 році), Г. Степенко, І. Тараненко, Т. Тодорова, напрацювання яких про стан і тенденції розвитку освіти зарубіжжя користувалися великим попитом серед педагогічної громадськості. Серед численних публікацій, виданих у той час, – серії «Зарубіжна педагогічна хроніка» та «Видатні педагоги світу», «Короткий енциклопедичний словник зарубіжних педагогічних термінів», «Система

народної освіти в зарубіжних країнах на сучасному етапі (соціалістичні, капіталістичні країни та країни, що розвиваються)» [3]. Чи не найсуттєвішим позитивом існування лабораторії вважаємо закладення базису для формування у подальшому школи порівняльної педагогіки в Україні – лабораторія науково-педагогічної інформації у рік проголошення незалежності України (1991 р.) була перейменована в лабораторію порівняльної педагогіки. Першим завідувачем і стратегом розвитку лабораторії стала І. Тараненко. Зазначене дало старт розбудові національної порівняльної педагогіки, яка на той момент конче потребувала нової методології з новим визначенням мети, завдань, методів дослідження. У різні роки у відділі працювали Л. Волинець, Н. Лавриченко, О. Овчарук, О. Оржеховська, О. Першукова, Н. Шеверун.

Сьогодні відділ порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України є провідним в Україні центром порівняльно-педагогічних досліджень. Під егідою Відділення загальної педагогіки і філософії освіти НАПН України наукові співробітники відділу – О. Локшина, О. Глушко, А. Джурило, І. Маріуц, М. Тименко, О. Шпарик – здійснюють комплексний аналіз стану освіти зарубіжжя. Теми науково-дослідної роботи відділу останніх років – «Організація та зміст освіти в старшій школі в зарубіжних країнах» (2002-2004 рр.); «Реформування шкільної освіти в країнах ЄС та США» (2005-2007 рр.), «Світоглядний потенціал шкільної гуманітарної освіти в країнах ЄС та США» (2008-2011 рр.); «Забезпечення якості загальної середньої освіти у провідних країнах Європи та США» (2012-2014 рр.); «Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн ЄС та США» (2015-2017 рр.) – забезпечують цілісний погляд на сутність трансформаційних процесів в освіті Європи та світу в умовах глобалізації.

Важливим в умовах реформування національної освіти є практичне застосування результатів досліджень, які спрямовуються в Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти, МОН України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України, Президію НАПН України; були інтегровані до

проекту Закону України «Про освіту» (2016 р.), а також до Концепції профільного навчання у старшій школі (2013 р.), Концепції середньої загальноосвітньої школи (2016 р.), представлено у Національних доповідях «Про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» (2011 р., 2016 р.), Аналітичній доповіді “Про зміст загальної середньої освіти” (2015 р.) та інших стратегічних і аналітичних документах.

Ефективним інструментом апробації наукових здобутків відділу став науково-практичний семінар «Педагогічна компаративістика», започаткований у 2010 р., який перетворився на всеукраїнську платформу ознайомлення з інноваціями у царині порівняльної педагогіки і міжнародної освіти, подальшого розвитку методології порівняльно-педагогічних досліджень.

Водночас, глобалізаційні виклики обумовлюють необхідність віднаходження нового сенсу порівняльно-педагогічних досліджень, збагачення усталених практик, вироблення оновленої позиції – якою має бути місія порівняльної педагогіки у ХХІ ст. в умовах глобалізації? Глобальні фактори провокують виникнення цілої низки феноменів, які потребують дослідження крім горизонтальних (міжнаціональних) характеристик вертикальних (наднаціональних) уніфікаторів з метою виявлення спільних тенденцій розвитку – «Глобалізація вимагає нової геополітичної картографії, яка формує нові потоки глобальних ефектів та приклади імітації, домінування і субординації в освітній політиці і практиці», – відзначає М. Брей (Mark Brey), розмірковуючи над завданнями порівняльної педагогіки у новому тисячолітті [4, 219].

Окрім глобальних факторів в Україні до чинників, які обумовлюють необхідність переосмислення місії національної порівняльної педагогіки, слід віднести максимальну відкритість кордонів (що сприяє спілкуванню вітчизняних педагогів з зарубіжними колегами, відвіданню зарубіжних університетів, участі у міжнародних конференціях), володіння іноземними мовами все більшою кількістю освітян (що гарантує широке ознайомлення з

кращим зарубіжним досвідом та інноваціями). В цих умовах обмеження аналізом освітніх феноменів, систем і підсистем освіти в окремих країнах світу виглядає неефективним.

Відповідь ґрунтується на високій затребуваності національної освіти у перспективному зарубіжному досвіді в умовах кардинальних реформ – важливим для України є виокремлення спільних тенденцій та закономірностей розвитку освіти в Європі та у світі, загальних підходів країн до проведення реформ, практик синхронізації для входження в європейський та світовий освітній простори. Саме у цьому вимірі працює відділ порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України.

Список використаних джерел

1. Василюк А. Нариси з порівняльної педагогіки / А. Василюк, К. Корсак, Н. Яковець. – Ніжин : Ред. – видав. відділ НДПУ, 2002. – 119 с.

2. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестоматія / авторський колектив, – К. : Педагогічна думка, 2015. – 176 с.

3. Система народного образования в зарубежных странах на современном этапе (капиталистические и развивающиеся страны). Сборник научных трудов / Редкол.: Б.Ф.Мельниченко (отв. ред.) и др. – К.: КГПИ, 1990, 144 стр.

4. Bray M. Comparative Education in the Era of Globalisation: evolution, missions and roles // Policy Futures in Education 1(2) June 2003. – P. 209-224

5. Bray, M & Gui, Q. Comparative Education in Greater China: Contexts, Characteristics, Contrasts and Contributions // Comparative Education, Vol.37, No. 4. – P.451-473.

6. Comparative Education Society in Europe [режим доступу] <http://www.cese-europe.org>

7. Erwin H. Epstein. Crucial Benchmarks in the Professionalization of Comparative Education // Comparative Education at Universities World Wide.

Second Edition. – WCCES, Bureau for Educational Services, Geneva, 2008. – P. 9 – 24.

8. Hilker F. Vergleichende Pädagogik: Eine Einführung in ihre Geschichte, Theorie und Praxis. – München: Hueber Verlag, 1962. – 184 s.

9. International Handbook of Comparative Education, Cowen R., Kazamias M. A (Editors). – London, New York: Springer Science + Business Media, 2009. – 1371 p.

10. Manzon M. Teaching comparative education in Greater China: Contexts, characteristics and challenges // Comparative Education at Universities World Wide / Bulgarian Comparative Education Society (BCES) & Ljubljana University Press, Faculty of Arts [Edited by Wolhuter, C., Popov, N., Leutwyler, B., Skubic Ermenc, K.], Third Expanded Edition, 2013. – 416 p.

11. Park E. L. & Hyun K. S. Comparative Education in Teacher Education in Korea // Comparative Education at Universities World Wide / Bulgarian Comparative Education Society (BCES) & Ljubljana University Press, Faculty of Arts [Edited by Wolhuter, C., Popov, N., Leutwyler, B., Skubic Ermenc, K.], Third Expanded Edition, 2013, – 416 p.

12. Takekuma H. Comparative Education at Universities in Japan // Comparative Education at Universities World Wide / Bulgarian Comparative Education Society (BCES) & Ljubljana University Press, Faculty of Arts [Edited by Wolhuter, C., Popov, N., Leutwyler, B., Skubic Ermenc, K.], Third Expanded Edition, 2013, – 416 p.

Відомості про авторів:

Локшина Олена Ігорівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України.

Джурило Аліна Петрівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України.

Маріуц Ілона Олександрівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України.

Шпарик Оксана Михайлівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України.